

Interview

Renovatieteam compleet. Van links naar rechts: Rudy Willemsen, John van den Beuken, Adrie van der Werf en Gert Mulder.

Heelsumse op de schop

Heijmans Sport en Groen is sinds 2008 bezig met een rigoureuze herinrichting van Golfbaan

Heelsumse Veld. Een gesprek met de voorman, baancommissie en hoofdgreenkeeper.

TEKST: JOLANDA VONDER – FOTO'S: JOLANDA VONDER, RUDY WILLEMSSEN

John van den Beuken is al ongeveer twaalf jaar voorman bij Heijmans Sport en Groen. Hij mag in zijn vrije tijd graag vissen, wandelen, golven en pupillen bij de voetbal trainen. Heijmans Sport en Groen is vanaf 1973 werkzaam op golfbanen. Op dit moment hebben ze twaalf golfbanen en Pitch & Putt golfbanen in onderhoud. Heijmans Sport en Groen werkt met het inmiddels beroemde sterrenstelsel. Hoe meer sterren, hoe meer kwaliteit.

Uit hoeveel takken bestaat Heijmans Sport en Groen?

“Heijmans bestaat uit drie disciplines. De eerste is Sport. Dit zijn: voetbal (aanleg, onderhoud), hockey (aanleg), tennis

(aanleg), korfbal (aanleg) en atletiek (aanleg). De tweede discipline is Groen. Hier valt heel veel onder, van cultuurtechnisch tot daktuinen. Eigenlijk alles wat een klant wil. Ten slotte is er de tak Golf. Aanleg en onderhoud met ook het specialistenonderhoud van zestien Pitch en Putt banen in Nederland.”

Hoeveel mensen heeft Heijmans Sport en Groen in dienst?

“We hebben ongeveer 170 man in dienst. Met uitzondering van het kantoor nog niet veel vrouwen.”

Nog grote klussen in de golfbranche verkregen dit jaar?

“Ja, wij zijn dit jaar begonnen met

Interview

golfbaan De Turfvaart in Rijsbergen. Hier wordt een 18 holes baan met driving range en puttinggreen op 50 hectare grond gerealiseerd. En verder is er een begin gemaakt met een nieuwe baan van Burggolf onder de rook van Schiphol. Daarnaast leggen wij de laatste 3 holes van Emmeloord aan en zal de laatste fase van de renovatie van De Hilversumsche worden uitgevoerd.”

Waar hebben jullie renovaties uitgevoerd?

“Op de Edese golfclub waar wij de baan en met name de bunkers hebben gerenoveerd. Op de Koninklijke Haagsche zijn de greens en de omgeving aangepakt en op de Hilversumsche waar onder andere veel holes een extra lengte gekregen hebben, is vorig jaar het eerste deel van de renovatie afgerond. En nu Heelsum waar wij de 27 holes opnieuw aan het inrichten zijn.”

Wanneer zijn jullie gestart met de Heelsumse?

“In september is er gestart met een pilot hole. Dit om te kijken hoe het voor beide partijen zou gaan bevallen. Hierna zijn we officieel van start gegaan in de tweede week van november. En onlangs is de eerste fase afgerond. Door de slechte weersomstandigheden zijn de werkzaamheden wat uitgelopen. Halverwege mei, na afloop van de NGF-competitie, zullen we terugkeren om de herinrichting van de blauwe lus af te ronden. Dus ben je benieuwd naar de MacKenzie bunkers, kom dan gerust kijken.”

Dan is de baancommissie/directie aan de beurt. Adrie van de Werf en Gert Mulder zijn beide projectleider van de renovatie geworden. Ze zijn alle twee bioloog en zeer gesteld op de natuur.

Waarom renoveren op een vrije jonge baan?

“Toen we hier begonnen met aanleggen moest dit met zo weinig mogelijk grondverzet. Daarnaast moest het open karakter van het landschap bewaard blijven. Waarom alsnog na die tijd renoveren? Hier zijn diverse redenen voor. Het potentieel van het gebied was ons inziens nog lang niet ten volle benut. We hebben hier te maken met een zandondergrond die zijn oorsprong kent in de vroege ijstijd. Met het smelten van de

ijsskappen werden diepe dalen uitgeslepen. Deze geomorfologische karakteristieken noemen we vandaag ‘droogdalen’. De droogdalen waren alleen nog voor de kenners zichtbaar. Wij hebben die droogdalen weer zichtbaar gemaakt. Zo loopt er een droogdal over 1 kilometer langs en door de fairways. De baan werd door de leden als enigszins saai ervaren. Door speltechnische aanpassingen in combinatie met natuur- en landschapsherstel hebben we er nu een spannende baan van gemaakt. Daarnaast proberen we alle ontwikkelingsstadia van de Veluwe terug te laten komen, van stuifzand via heide naar eiken-berkenlandschap.”

De bunkers zijn niet standaard in Nederland. Waar hebben jullie de inspiratie opgedaan?

“We hebben vele foto's bekeken en boeken gelezen. Vervolgens is een keuze gemaakt voor het type bunkers. Dit in nauwe samenwerking met onze baanarchitect Steve Marnoch. Om deze bunkers in de praktijk te ervaren en te leren hoe die gebouwd moeten worden, zijn we op aanraden van Steve samen met John en Rudy afgereisd naar ‘The Duke’s at St. Andrews’, één van de beste banen in Schotland en in 2001 volgens de gewenste stijl gerenoveerd. Daar hebben we Andy Campbell, voormalig baanmanager van de Dukes, gesproken over de constructie van dit soort bunkers. De vormen van bunkers met veel instulpingen volgen de stijl van de baanarchitect McKenzie (bijvoorbeeld Augusta National). De bunkers van de pilothole geven nu al, een half jaar de constructie, het idee alsof ze er al jaren liggen. De interactie heeft geleid tot een hecht team waarin eenieder zijn zegje kan doen. Zo heeft onze kraanmachinist Jeroen van Blom Hofmeijer op eigen initiatief de ‘kiek deur’ geïntroduceerd.”

Wat is er allemaal precies gebeurd?

“De routing is anders geworden. Vier compleet nieuwe holes waarvan alleen de greens bestaand zijn. Ze zijn nu vanaf andere kanten aanspelbaar geworden zodat de routing ook is verbeterd. Er zijn 250 vliegdenen van 8 à 9 jaar aangeplant en zeker een halve hectare aan volwassen struikheide die van het terrein van Natuurmonumenten komt. De heide is aangevoerd met drie transportwagens en verplaatst met ook nog eens drie kranen.

Mag wat kosten, maar dan heb je ook direct een eindbeeld. Ook zijn er 13.000 struiken, grassen en bosplantsoen geplant (onder andere brem en gaspeldoorn) in de stijl van het beoogde landschap. Verder wordt overal fairwayberegening aangelegd door Aquaco. Dit is overigens nog maar 60 procent van alle nog uit te voeren werkzaamheden. De tweede fase gaat in mei van start, net na de competitie.”

Wat voor machines waren er in baan?

“We hebben een rupskraan voor de droogdalen gezien. Deze heeft zeker een kilometer lang het droogdal blootgelegd. Verder is er nog een aantal dagen een bulldozer ingezet om alle zwarte grond te verwijderen. Zo hou je de zanderige grond over, waarna de profilering van een nieuwe fairway wordt uitgevoerd en als laatste wordt de zwarte grond weer teruggebracht over de fairway. De nieuwe rough is nu van het begin af aan schraal gemaakt door zand te mengen met meer of minder zwarte grond. Hiermee creëer je een bodem met diverse voedselrijkdom en dus een variatie aan plantensoorten.”

Golfbaan Heelsumse Veld ligt met 27 holes op 73 hectare, is dat krap?

“Nee, niet krap. Dankzij een goede routing lopen mensen elkaar niet in de weg en slaan ze elkaar niet de bal in de nek. Officieel heb je voor elke 9 holes 25 hectare nodig, maar hier valt het niet op dat er 73 hectare ligt.”

Hoe verliep de communicatie?

“Bij de start hebben we als baancommissie een lezing gehouden en er waren klankbordgroepen. Vervolgens zijn we op stap geweest naar Schotland om te laten zien wat er wordt verwacht. Er is een proefhole gemaakt en aan de hand daarvan de begroting en planning. Hierna wilden we de communicatie tussen leden en baanpersoneel goed laten verlopen. Zo hebben we veel informatie geplaatst op de site van de Heelsumse. Er is zelfs een soort dagboek bijgehouden met vele foto's. Verder werkten we eerst met een gedetailleerde begroting voor alle elementen per hole, maar het vertrouwen is van beide kanten zo goed dat het nu op uren (nacalculatie) gebeurt. Hierdoor ontstaat meer ruimte voor creativiteit met als resultaat een veel natuurlijker ogende ‘look and feel’.”

Tijdens het interview zat ook hoofdgreenkeeper Rudy Willemsen aan tafel, die enthousiast over zijn golfbaan vertelt. Rudy werkt al vijf jaar op Heelsumse Veld en is sinds begin dit jaar hoofdgreenkeeper.

Hoeveel personeel heb je ter beschikking op deze baan?

“We werken met drie man vast van Heijmans Sport en Groen op deze baan. Dat lijkt weinig voor 27 holes, maar het is goed te doen. In het seizoen wordt het team verder aangevuld, dan hebben we ongeveer zes tot acht man hier werken.”

Je baancommissie vertelt zelf al dat ze erg gesteld zijn op de natuur. Gebruik je gewasbeschermingsmiddelen?

“Bijna niet, hooguit een keer per jaar MCPA met starane om de klaver en weegbree te bestrijden. Maar Heritage of Signum ken ik alleen uit de folders. Wij zijn van mening dat wanneer je deze middelen gebruikt, je het eerder verergerd dan verbeterd. Door middel van een goed beheer kun je de schimmels goed buiten de deur houden. En mochten er eens schimmels optreden, dan raken wij niet in paniek.”

Al aangesloten bij Committed to Green?

“Nee, maar dat is zeer zeker de bedoeling, en wellicht dit jaar nog. We hebben ons eerst gericht op de herinrichting van de baan. Wij zijn al een groot deel op weg en wij proberen de natuur echt haar gang te laten gaan, ook al is hiervoor eerst wat grondverzet nodig. Ook zijn wij groot voorstander van duurzaam golfbaanbeheer en streven wij naar een hoog gehalte aan roodzwenk in de greens, wat beter tegen droogte kan en schimmels

beter buiten de deur kan houden. Uit eigen ervaring is dit gebleken.”

Hoe ziet bij jou een bemestingsschema eruit?

Een bemestingsschema is leuk om even naar te kijken. Maar ik kijk liever naar mijn gras. Dat vertelt veel meer dan een bemestingsschema. Ik bemest wanneer mijn gras daarom vraagt. Zo geef ik de greens nooit meer dan 100 kg stikstof/ha op jaarbasis.”

En fosfaat?

“Die zit op 10 procent van je stikstof, ongeveer 10 kilo per jaar, wat in de eerste paar giften wordt verstrooid, want ik wil geen ideaal huis voor straatgras creëren. Wij gebruiken de Marathon meststoffen van Melspring. Dit is een organische meststof wat zorgt voor een actief bodemleven. Het doet tevens wat met vilt. Als je een monster neemt van de green zul je een prachtige opbouw zien zonder laagjes. Dit doordat wij vasthouden aan de vaste bewerking van de green en doordat wij vanaf het eerste jaar begonnen zijn met dresen. Toen nog 80/20 en na twee jaar overgestapt op 90/10. Die 10 procent is ervoor dat de toplaag nog ietwat water kan vasthouden.”

Waarom is er een nieuwe berekening in de fairways? En gebruik je per jaar veel water?

“De nieuwe berekening in de fairways is een bewuste keuze geweest. Twee jaar geleden tijdens de extreem warme zomer zijn hier de fairways grotendeels doodgegaan. Desondanks gaan wij de nieuwe fairwayberekening niet altijd gebruiken. Hier mogen de fairways best een beetje verkleuren door weersomstandigheden. Wij prefereren dan liever eenmalig een

goede douche dan dagelijks een druppel. Ter voorkoming van droogteplekken op de greens gebruik ik strooibaar revolution, wat wij pleksgewijs toepassen. En mochten er dan toch nog droogteplekken ontstaan, dan worden deze met aquadoc handmatig behandeld.”

Hoe vaak belucht je per jaar?

Dit is een onderdeel dat vaak wordt onderschat. Mede doordat je niet meteen de effecten ziet. Deze ontwaarden zich pas maanden en zelfs jaren later. Wij hebben vanaf het begin een vast schema waarin wel iets geschoven kan worden, maar de hoofdlijnen blijven staan. Zo maai ik zes keer per jaar verticaal, prik ik in januari een keer met 12 mm pennen, in het seizoen drie à vier keer met crosstines. En natuurlijk hole beluchten wat twee à drie keer wordt uitgevoerd. En een keer per jaar snijden wij de greens, hetzij met een doorzaaimachine of de rotorknife. Ondanks dat het veel lijkt, beschikken wij over redelijk harde greens. Dit is terug te zien in het geringe aantal pitch marks.

Heb je nog tips voor HAS Kennistransfer of NGA waar ze echt op mogen letten?

“Ik zou graag de HAS Kennistransfer hier willen laten zien dat duurzaam golfbaanbeheer zeker iets voor de toekomst wordt en dat ze met de opleiding er wel meer aandacht aan mogen besteden. Ook wil ik ze graag uitnodigen om tijdens de opleiding hoofdgreenkeeper langs te komen, om te laten zien dat het ook anders kan.”

Machinist Jeroen van Blom Hofmeijer maakte de beruchte 'kiek deur'.

Plaggen leggen in de MacKenzie bunker.

De droogdalen zijn weer zichtbaar gemaakt.